

Κωστής Κοκκινόφτας
Κέντρο Μελετών Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου
Ο ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΤΟΥ ΤΡΑΧΩΝΑ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣ (1862-1934)

Στή νεότερη ἱστορία τοῦ νησιοῦ ἀναφέρονται δύο κληρικοί, οἱ παπᾶ Χριστόδουλος ἀπό τή Μαλοῦντα¹ καί παπᾶ Καλλίστρατος τοῦ Τράχωνα², οἱ ὁποῖοι γιά λόγους ἄσκησης ἦταν ζωσμένοι μέ ἄλυσίδες, κατά τό πρότυπο τῶν ἀρχαίων ἀσκητῶν καί τοῦ Μητροπολίτη Πάφου Ἁγίου Παναρέτου (1767-1790)³.

Γιά τή ζωή καί τήν πνευματική δράση τοῦ πρώτου δέν ἔχουμε ὑπόψη μας πολλά στοιχεῖα, ἐκτός ἀπό τό ὅτι στά μέσα τοῦ 19ου αἰώνα, πρὸς τό τέλος τοῦ ἐπίγειου βίου του, εἶχε ἀποσυρθεῖ στήν τοποθεσία «Περβόλια» τοῦ χωριοῦ του, ὅπου ἔζησε ἀσκητικότερα. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτο ὅτι ὁ παπᾶ Χριστόδουλος ὑπῆρξε, μεταξύ τῶν ἐτῶν 1832-1856, ἀντιγραφεάς ἀκολουθιῶν Κυπρίων Ἁγίων, ἀρκετές

1. Γιά τόν παπᾶ Χριστόδουλο βλ. Βενεδίκτου Ἑγγλεζάκη, «Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου τόν 18ο καί 19ο αἰῶνα», στόν τόμο Δήμου Λευκωσίας, *Ἡ ζωή στήν Κύπρο τόν ΙΗ΄ καί ΙΘ΄ αἰῶνα*, Λευκωσία 1984, σ. 311-312. Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηναῖα*, τ. Ζ΄, Λευκωσία 2000, σ. 31.

2. Γιά τόν βίο τοῦ Καλλιστράτου εἶχαμε δημοσιεύσει παλαιότερα δύο σύντομα σημειώματα. Βλ. Κωστή Κοκκινόφτα, «Καλλίστρατος», *Μεγάλη Κυπριακή Ἐγκυκλοπαίδεια*, τ. 15ος, Λευκωσία 1996, σ. 124. Τοῦ ἰδίου, «Ὁ παπᾶ Καλλίστρατος τοῦ Τράχωνα», *Πολίτης*, 29.4.2001.

3. Γιά τόν Ἅγιο Παναρέτο βλ. Ἀνδρέα Μιτσίδη, «Ὁ Μητροπολίτης Πάφου Παναρέτος ὁ Ἅγιος (1767-1790)», στόν τόμο: Κέντρου Μελετών Ἱερᾶς Μονῆς Κύκκου, *Ἀντιπελάργησις. Τόμος τιμητικός πρὸς τόν Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομο ἐπί τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τῆς ἀρχιερατικῆς αὐτοῦ διακονίας*, Λευκωσία 1993, σ. 345-350.

ἀπό τίς ὁποῖες σώθηκαν μέχρι τίς μέρες μας⁴. Ἐπίσης, ἀπό τὰ χειρόγραφα του σώθηκε ἄλλο ἓνα μέ τίτλο «Βίβλος καλουμένη καθρέφτης ὑποδειγμάτων», πού περιλαμβάνει ἀπάνθισμα ρητῶν γιά τούς μαθητές του, ὀρισμένοι ἀπό τούς ὁποίους συνέχισαν τό ἀντιγραφικό του ἔργο⁵.

Γιά τόν δεῦτερο κληρικό, ὅμως, τόν παπᾶ Καλλιόστρατο καί τούς ἀσκητικούς του ἀγῶνες διασώθηκαν πολύ περισσότερες πληροφορίες. Οἱ πὸ πολλές ἀπό αὐτές προέρχονται ἀπό ἀνέκδοτο βιογραφικό σημεῖωμα⁶, πού συνετάχθη τό 1940 κατά πᾶσα πιθανότητα ἀπό τόν Τοποτηρητὴ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου, Μητροπολίτη Πάφου καί μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου Λεόντιο, ὁ ὁποῖος τόν τιμοῦσε

4. Ἀναφέρονται ἐνδεικτικὰ οἱ ἀκολουθίες τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καί τῆς μνήμης τοῦ ἁγίου Δημητρίου (1832) [Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηνναῖα*, τ. Ε', Λευκωσία 1998, σ. 108], τῶν ἁγίων Ὁμολογητῶν (1833) [Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηνναῖα*, τ. Γ', Λευκωσία 1996, σ. 156], τῶν ἁγίων Ἡλιοφώτων (1836) [Θεοχάρη Σχίζα, «Μία πρωτότυπος ἀκροστιχίς τοῦ κανόνος τῆς ἀκολουθίας τῶν ἁγίων Ἡλιοφώτων», στὸν τόμο: Ἀθανασίου Παπαγεωργίου (Ἐπιμ.), *Πρακτικά Γ' Κυπριολογικοῦ Συνεδρίου*, τ. Β', Λευκωσία 2001, σ. 303-307], τοῦ ἁγίου Μάμαντος (1836) [Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηνναῖα*, τ. Α', Λευκωσία 1994, σ. 28], τοῦ ἁγίου Πανηγυρίου (1840) [Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηνναῖα*, τ. Ζ', ὅ.π., σ. 118], τοῦ Προφήτη Ἀββακούμ καί τοῦ Ὁσίου Ἀββακούμ (1856) [Ἰωάννου Συκουτρῆ, «Κυπριακὴ Ἀγιολογία», *Κυπριακά Χρονικά* 2(1924)52. Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηνναῖα*, τ. Δ', Λευκωσία 1997, σ. 17], τῶν ἁγίων Νόμωνος καί Βηχιανοῦ (χ.χ.) [Ἀντώνη Ἰντιάνου, «Οἱ ἁγιοὶ Βηχιανός καί Νόμων», *Κυπριακαὶ Σπουδαί* 4(1942)65. Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηνναῖα*, τ. Δ', ὅ.π., σ. 91], τῶν ἁγίων Κοσμᾶ καί Δαμιανοῦ (χ.χ.) [Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηνναῖα*, τ. Γ', ὅ.π., σ. 17]. Ἡ ἔκδοση τῶν ὑπολοίπων τόμων τῶν Κυπρίων Μηνναίων (Ἰουνίου - Αὐγούστου) ἀναμένεται ὅτι θά δώσει μιά πλήρη εἰκόνα γύρω ἀπὸ τό ἀντιγραφικό του ἔργο.

5. Ἀνάμεσα στοὺς μαθητές του, οἱ ὁποῖοι συνέχισαν τό ἀντιγραφικό του ἔργο, περιλαμβάνεται καί ὁ Βασίλειος Ἀναγνώστης. Βλ. Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηνναῖα*, τ. Γ', ὅ.π., σ. 100.

6. Ἀρχεῖο Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Βιβλίον ΙΘ' Ἀρχεῖον ἀοιδίμου Λεοντίου (1933-1947)*, ἀρ. 145α. Βλ. Ἔγγραφο 3. Τὰ βιογραφικά στοιχεῖα τοῦ Καλλιόστρατου, πού δίνονται στή συνέχεια τῆς παρούσας ἐργασίας ἔχουν ἀντληθεῖ ἀπὸ τό προαναφερθέν ἔγγραφο. Πολλές δέ γενικότερες πληροφορίες γιά τὴν ποιμαντικὴ του δράση μᾶς ἔδωσαν κάτοικοι, τόσο τοῦ Τράχωνα, ὅσο καί τῆς Λευκωσίας, οἱ ὁποῖοι ἐξομολογοῦνταν σέ αὐτόν, ὅπως ἡ ἀείμνηστη δασκάλα καί κοινωνικὴ λειτουργὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀναστασία Κουμπαρίδου.

ιδιαιτέρως⁷. Ὁ Λεόντιος ἀφηγεῖτο ὅτι ὁ Καλλίστρατος εἶχε τό προορατικό χάρισμα, ἀφοῦ, ὅταν ἦταν μαθητής καί ἐξομολογήθηκε κοντά του, τοῦ εἶχε πεί πώς θά ἀνερχόταν στόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο τοῦ νησιοῦ⁸. Εἶχε δέ σκοπό νά ζητήσῃ τήν ἀγιοποίησή του, μόλις ἐπανασυστηνόταν ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, ἡ ὁποία, κατά τά πρῶτα χρόνια τῆς δεκαετίας τοῦ 1940, εἶχε μόνο δύο μέλη, τόν ἴδιο καί τόν ἐξόριστο Μητροπολίτη Κυρηναίας Μακάριο. Τοῦτο, ὅμως, δέν κατέστη δυνατό, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ἀπεβίωσε τριάντα ἕξι ἡμέρες μετά τήν ἄνοδό του στόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο, τόν Ἰούλιο τοῦ 1947, καί πρίν τήν ἐκλογή ἄλλων Ἀρχιερέων στούς μητροπολιτικούς θρόνους τοῦ νησιοῦ καί τή συμπλήρωση τῆς Ἱεραρχίας.

Ὁ Λουκᾶς, ὅπως ἦταν τό λαϊκό ὄνομα τοῦ πατρός Καλλιστράτου, γεννήθηκε τό 1862 στήν ἐνορία τοῦ Ἁγίου Λουκᾶ στή Λευκωσία, ὅπου καί ἔμαθε τά πρῶτα του γράμματα ἀπό τόν πατέρα του. Ἦταν τό τρίτο ἀπό τά ἕξι παιδιά τῆς οἰκογένειας του Χριστόδουλου καί τῆς Παναγιώτας, ὅπως ὀνομάζονταν οἱ γονεῖς του. Ὁ πατέρας του ὑπηρετοῦσε ὡς ἱεροψάλτης στήν ὁμώνυμη ἐκκλησία τῆς ἐνορίας του, ὅπου ὁ νεαρός Λουκᾶς βοήθησε τόν ἱερέα κατά τήν τέλεση τῶν διαφόρων ἀκολουθιῶν. Τό φιλόθεο οἰκογενειακό του περιβάλλον συνέτεινε ὥστε νά ἀγαπήσῃ τήν ἡσυχία καί τή μοναχική ζωή, μέ ἀποτέλεσμα τό 1880, σέ ἡλικία μόλις δεκαοκτώ χρόνων, νά καταφύγῃ στό μικρό ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Πέρση στήν ἐντός τῶν τειχῶν Λευκωσία, ὅπου ὑπηρετοῦσε, τουλάχιστον ἀπό τό 1858⁹, ἕνας γέροντας ἱερομόναχος ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη, ὁ Καλλίστρατος,

7. Στό συμπέρασμα αὐτό καταλήγουμε ἀπό τό γεγονός ὅτι τό προαναφερθέν βιογραφικό σημείωμα φέρει ἡμερομηνία 9 Αὐγούστου 1940 καί εἶναι πολύ πιθανόν νά ἀποτελέσῃ τήν ὁμιλία πού ἐκφώνησε ὁ Λεόντιος, στίς 18 Αὐγούστου 1940, στόν ἱερό ναό τοῦ Τράχωνα, λίγο πρίν τήν ἀνακομιδή τῶν ὁσῶν τοῦ Καλλιστράτου, ὅπου καί προεξήρχε: «Τῇ 18ῃ Αὐγούστου, Κυριακῇ, ὁ Ἅγιος Τοποτηρητής ἐλειτούργησε καί ἐκήρυξε τόν θεῖον λόγον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Τράχωνα, προαστείου τῆς Λευκωσίας». Βλ. Ἀνωνύμου, «Λειτουργία καί χοροστασία τοῦ Ἁγίου Τοποτηρητοῦ», *Ἀπόστολος Βαρνάβας* 1(1940)329. Γιά τήν παρουσία τοῦ Λεοντίου στήν ἐκταφή τῶν λειψάνων γίνεται ἀναφορά στή συνέχεια τῆς ἀνά χειρας ἐργασίας.

8. Ἀθανασίου Σταυροβουνιώτου, *Ἱερά Μονή Σταυροβουνίου*, Κύπρος 1987, σ. 47.

9. Τό ἔτος αὐτό, ὁ Καλλίστρατος κάλυψε τίς δαπάνες γιά τήν ἀντιγραφή χειρόγραφης ἀκολουθίας τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Πέρση ἀπό τόν ἱεροδιάκονο Ἰγνάτιο τῆς Μονῆς Μαχαιρᾶ. Βλ. Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κύπρια Μηναια*, τ. Γ', ὁ.π., σ. 221. Γιά τό ἐκκλησάκι αὐτό βλ. Κωνσταντίνου Μυριανθοπούλου, *Χατζηγεωργάκης Κορνέσιος*, Λευκωσία 1934, σ. 98-99. Ἀθανασίου Παπαγεωργίου, «Ἰακώβου Ἁγίου ἐκκλησία, Λευκωσία», *Μεγάλη Κυπριακή Ἐγκυκλοπαίδεια*, τ. 6ος, Λευκωσία 1987, σ. 59.

ὁ ὁποῖος εἶχε ἀσκητεύσει γιά πολλά χρόνια στό Ἅγιο Ὅρος¹⁰. Γύρω ἀπό τό ἐκκλησιάκι ὑπῆρχαν μερικά κελλιά, ὅπου διέμενε ὁ γέροντας ἀσκητής, καί μικρός κῆπος, ὅπου καλλιεργοῦσε τά ἀπαραίτητα γιά τή λιτοδαίτη ζωή του. Ὁ νεαρός Λουκάς ὑπηρέτησε ὡς ὑποτακτικός τοῦ Καλλιστράτου, μέχρι τό 1893, πού ὁ γέροντάς του ἀπεβίωσε¹¹. Στό μεταξύ, τό 1882, περιεβλήθη τό μοναχικό ἔνδυμα καί μετονομάστηκε σέ Καλλίστρατο πρὸς τιμὴ τοῦ γέροντά του καί μερικά χρόνια ἀργότερα, τό 1889, ἔλαβε τό μεγάλο μοναχικό σχῆμα.

Ὁ νεαρός μοναχός ἐξακολούθησε νά διαμένει στά κελλιά τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Πέροη μέχρι τό 1896, ὅποτε ὑποχρεώθηκε νά ἐπιστρέψει στό πατρικό του σπίτι, μετά τὴν ἐγκατάσταση σέ αὐτὰ ἑνὸς ἄλλου κληρικοῦ, τοῦ παπᾶ Δοσιθέου. Ὅπως ἀναφέρει στὸν Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου Σωφρόνιο, σέ ἐπιστολὴ του ἡμερομηνίας 30 Δεκεμβρίου 1895, τὴν ὁποία ὑπογράφει μὲ τό ὄνομα «Καλλίστρατος Χατζῆ Χριστοδοῦλου Μοναχός», μετά τὸν θάνατο τοῦ γέροντός του εἶχε ἀναλάβει ὁ ἴδιος τὴ διεύθυνση τοῦ ναοῦ, καθ' ὑπόδειξη τῆς ἀπογόνου τοῦ δραγομάνου Χατζηγεωργάκη Κορνεσίου (†1809), Ἰουλιανῆς (1812-1894)¹², ἀφοῦ ὁ ναός ἦταν ἰδιωτικός καί ἀνῆκε στά μέλη τῆς οἰκογένειας τοῦ Χατζηγεωργάκη. Σέ αὐτόν, ὅπως σημειώνει στὴν ἐπιστολὴ του πρὸς τὸν Σωφρόνιο, εἶχε προσληφθεῖ «πρὸ τεσσάρων περίπου ἐτῶν», δηλαδή στά τέλη τοῦ 1891 ἢ στίς ἀρχές τοῦ 1892, γιά τὴν τέλεση τῶν ἀκολουθιῶν ὁ ἱερομόναχος Δοσίθεος, ὁ ὁποῖος ἐπίσης διέμενε στά κελλιά γύρω ἀπὸ τὸν ναό καί ζοῦσε βίον ἀντιπνευματικό. Ὅπως ἀναφέρει στὴν ἴδια ἐπιστολὴ, δεχόταν μέχρι καί ἀπειλές ἀπὸ φίλους τοῦ Δοσιθέου γιά νά παραιτηθεῖ

10. Γιά τὸν παλιότερο Καλλίστρατο γίνεται σχετικὴ ἀναφορὰ στό προαναφερθέν ἔγγραφο μὲ τὸν βίο τοῦ νεότερου Καλλιστράτου. Βλ. *Ἐγγραφο 3*. Ὅτι καταγόταν ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη μαρτυρεῖται ἀπὸ τὸν ἱερομόναχο Δοσίθεο, γιά τὸν ὁποῖο θά γίνει σχετικὴ ἀναφορὰ στὴ συνέχεια, σέ κείμενο Κώδικα τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, ὅπου ἀναφέρει ὅτι: «Ὁ Καλλίστρατος κατήγετο ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· ἦτο μοναχός. Δέν γνωρίζω ἂν ἀνῆκε εἰς τινὰ τῶν ἐν Κύπρῳ Μονῶν». Βλ. Ἀρχεῖο Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Κώδιξ Β' 1916-1918. Πρακτικὰ Ἱερᾶς Συνόδου. Μάρτιος 1916 - 25 Νοεμβρίου 1917*, σ. 271-280.

11. Στό Ἀρχεῖο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς σώζεται ἔγγραφο μὲ τίτλο: «Σημειώσεις τῶν εὐρεθέντων πραγμάτων εἰς τὸν ἅγιον Ἰακώβον Λευκωσίας μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καλλιστράτου ἀσκητοῦ. 1893 ἀπριλίου 27». Βλ. Ἀρχεῖο Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Βιβλίον Ζ' . Μέρος Α', Ἀλληλογραφία ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Σωφρονίου ἀπὸ τοῦ 1878-1899 ἰδίᾳ περὶ διαφορῶν ζητημάτων*, ἀρ. 129.

12. Ἡ Ἰουλιανὴ Βοντιτσιάνου ἦταν σύζυγος τοῦ Τσελεπῆ Γιάγκου, γιοῦ τοῦ Χατζηγεωργάκη Κορνεσίου. Βλ. Εὐφροσύνης Ριζοπούλου Ἠγουμενίδου, *Τὸ ἀρχοντικό τοῦ Δραγομάνου τῆς Κύπρου Χατζηγεωργάκη Κορνεσίου*, Λευκωσία 1991, σ. 40, 42.

ἀπό τή διεύθυνση τοῦ ναοῦ καί νά τόν ἐγκαταλείψει¹³. Φαίνεται δέ ὅτι ὁ Σωφρόνιος δέν ἔλαβε κάποια δραστικά μέτρα γιά τήν ἐπίλυση τοῦ προβλήματος, μέ ἀποτέλεσμα ὁ Καλλίστρατος νά ἐγκαταλείψει τελικά τό ἐκκλησάκι, στό ὁποῖο παρέμεινε μόνο ὁ Δοσίθεος¹⁴.

Στή συνέχεια, μετά ἀπό ὀλιγόμηνη παραμονή κοντά στήν οἰκογένειά του, ὁ Καλλίστρατος κατέφυγε στά κελλιά πού βρίσκονταν γύρω ἀπό τή μικρή ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, λίγο ἔξω ἀπό τή Λευκωσία. Οὔτε, ὅμως, σέ αὐτήν ἔμελλε νά συνεχίσει τήν ἀσκητική του ζωή, ἀφοῦ ἐπιδημία εὐλογιᾶς, πού εἶχε πλήξει τήν πρωτεύουσα, ὑποχρέωσε τήν Ἀρχιεπισκοπή τοῦ νησιοῦ νά μετατρέψει τήν Ἁγία Παρασκευή σέ νοσηλευτήριο. Ὁ Καλλίστρατος ἐπέστρεψε καί πάλι στήν πατρική οἰκία καί ἀκολούθως κατέφυγε στά κελλιά πού βρίσκονταν γύρω ἀπό μιά ἄλλη μικρή ἐκκλησία τῆς περιοχῆς τῆς Λευκωσίας, τόν Ἅγιο Γεώργιο τῆς Ἀθαλάσσης. Σέ αὐτήν παρέμεινε γιά δύο περίπου χρόνια, ὅποτε, στίς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα, προσκλήθηκε στή Λάρνακα ἀπό τόν Μητροπολίτη Κιτίου καί μετέπειτα Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου Κύριλλο Β΄ (1909-1916) καί χειροτονήθηκε ἱεροδιάκονος στόν Ἅγιο Γεώργιο τόν Κοντό.

Τελικά, τό 1905, μετά ἀπό ὀλιγόχρονη παραμονή στόν Ἅγιο Γεώργιο τόν Κοντό, ὁ Καλλίστρατος, ἀφοῦ ἀποδέχθηκε πρόσκληση τῶν κατοίκων τοῦ προαστείου τῆς Λευκωσίας Τράχωνας, χειροτονήθηκε ἀπό τόν Κιτίου Κύριλλο ἱερομόναχος καί ἀνέλαβε τά καθήκοντα τοῦ ἐφημέριου τῆς κοινότητος. Σέ σύντομο χρόνο, μετά τήν ἐγκατάστασή του στόν Τράχωνα, ὁ παπᾶ Καλλίστρατος ἀπέκτησε φήμη καλοῦ πνευματικοῦ καί διακριτικοῦ ἱερέα, μέ ἀποτέλεσμα νά καταφεύγουν κοντά του πολλοί κάτοικοι τῆς πρωτεύουσας γιά νά ἐξομολογηθοῦν καί νά συζητήσουν μαζί του διάφορα προβλήματα, πού ἀντιμετώπιζαν. Ὅπως ἀναφέρουν οἱ γηραιότεροι κάτοικοι τοῦ Τράχωνα, ὁ παπᾶ Καλλίστρατος, μέ τήν ἀσκητικότητα τοῦ βίου του, τήν ἀπλότητά του καί τήν πλήρη ἀκτημοσύνη του, εἶχε κερδίσει τήν ἐκτίμησι καί τήν ἐμπιστοσύνη τῶν Χριστιανῶν τῆς Λευκωσίας καί τῶν περιχώρων,

13. Ἀρχεῖο Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Βιβλίον ΛΑ΄*. *Γενικά Ἐκκλησιαστικά καί ἰδία τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου ἐπί Ἀρχιεπισκόπου Σωφρονίου 1865-1900. Τοπικά ἢ καί κοινοτικά*, ἀρ. 198. Βλ. *Ἐγγραφο 1*. Στό προαναφερθέν βιογραφικό σημεῖωμα τοῦ παπᾶ Καλλίστρατου τοῦ Τράχωνα ἀναφέρεται ὅτι ἀνεχώρησε ἀπό τό ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τό 1894, ἕνα χρόνο μετά τόν θάνατο τοῦ Γέροντά του. Τοῦτο ὅμως δέν ἀνταποκρίνεται πρὸς τήν ἀλήθεια, ἀφοῦ ἡ ἐπιστολή πού ἔστειλε ὁ Καλλίστρατος πρὸς τόν Σωφρόνιο φέρει ἡμερομηνία 30 Δεκεμβρίου 1895. Κατά συνέπεια ἡ ἀπομάκρυνσή του ἀπό τόν Ἅγιο Ἰάκωβο τοποθετεῖται στό ἔτος 1896.

14. Στά μεταγενέστερα χρόνια ὁ Δοσίθεος διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο γιά τήν ἀναζωπύρωση τοῦ γυναικείου μοναχισμοῦ στό νησί, ἀφοῦ τό ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου ἀπέτελεσε καταφύγιο ὄσων γυναικῶν ἐπιθυμοῦσαν νά μονάσουν. Βλ. Κωστῆ Κοκκινόφτα, «Ὁ γυναικεῖος μοναχισμός στήν Κύπρο», *Πολιτιστική Κύπρος* 2(1997)55-57.

μέ αποτέλεσμα ὁ χῶρος γύρω ἀπό τήν ἐκκλησία τῆς Παναγίας νά εἶναι συνήθως γεμάτος ἀπό κάποιους πού ἀνέμεναν νά τόν δοῦν. Εἶχε ἐπίσης φήμη ἀφιλοχρήματου ἱερέα πού πρόθυμα καί χωρίς νά δέχεται ἀμοιβή ἀνταποκρινόταν στίς ἐκκλήσεις τῶν ἐνοριτῶν του γιά νά τελέσει κάποιο ἁγιασμό ἢ παράκληση. Ὑπῆρξαν δέ καί περιπτώσεις ἀσθενῶν πού ἀφηγοῦνταν πώς θεραπεύτηκαν μετά ἀπό τίς θερμές προσευχές καί παρακλήσεις του, γεγονός πού συνέτεινε, ὥστε ὁ λαός νά εἶναι πεπεισμένος ὅτι εἶχε παρησία στόν Θεό καί νά ἀπευθύνεται σέ αὐτόν, ὅποτε ἀντιμετώπιζε κάποιο πρόβλημα. Οἱ δέ μοναχές τῆς Μονῆς τῆς Μεταμόρφωσης Καϊμακλίου ἀφηγοῦνταν, πολλά χρόνια μετά τόν θάνατό του, ὅτι τίς εἶχε βοηθήσει μέ τίς προσευχές του νά λύσουν τό πρόβλημα τῆς ἔλλειψης νεροῦ, πού ἀντιμετώπιζαν στίς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1930, ἐξαιτίας τῆς παρατεταμένης ἀνομβρίας τῶν χρόνων ἐκείνων. Συγκεκριμένα, μετά πού τόν εἶχαν καλέσει καί τέλεσε σχετική παράκληση, ζήτησε νά σφραγίσουν τό πηγάδι, ἀπό ὅπου ἀντλοῦσαν νερό γιά τίς καθημερινές ἀνάγκες τῆς Μονῆς καί νά τό ἀνοίξουν μετά ἀπό ὀκτώ ἡμέρες. Οἱ μοναχές ἀκολούθησαν τή συμβουλή του καί πράγματι τό πηγάδι, πού εἶχε σχεδόν στερέψει, βρέθηκε νά εἶναι γεμάτο μέ νερό¹⁵.

Καθόλο τό διάστημα τῶν τριάντα χρόνων, περίπου, πού ὑπηρέτησε στόν Τράχωνα, ὁ Καλλίστρατος διέμενε σέ μικρό δωμάτιο στήν αὐλή τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας καί ἀκολουθοῦσε τό αὐστηρό μοναχικό πρόγραμμα, πού εἶχε διδαχθεῖ ἀπό τόν γέροντά του στόν Ἅγιο Ἰάκωβο τόν Πέρση. Ἀσκοῦσε ἐπίσης συστηματικά τήν ἀρετή τῆς ἐλεημοσύνης καί φρόντιζε συνεχῶς καί μέ μεγάλη διάκριση γιά τήν οἰκονομική στήριξη τῶν πτωχῶν κατοίκων τοῦ Τράχωνα, Χριστιανῶν καί Μουσουλμάνων. Οἱ τελευταῖοι τόν εὐλαβοῦνταν καί ἔτρεφαν μεγάλο σεβασμό γιά τόν «ἅγιο Χριστιανό», ὅπως τόν ἀποκαλοῦσαν. Ὅσα δέ τρόφιμα καί χρήματα τοῦ ἄφηναν τά πνευματικά του τέκνα, μεριμνοῦσε καί σχεδόν ἀμέσως κατέληγαν σέ ἄτομα πού τά εἶχαν ἀνάγκη, ὥστε νά μπορέσουν νά ἐπιβιώσουν. Εἶναι ἐπίσης ἀξιοσημείωτο ὅτι ἀσκοῦσε τήν ἀρετή αὐτή ἐν κρυπτῷ καί μόνο μετά ἀπό κάποια τυχαῖα γεγονότα διαπιστώθηκε ὅτι αὐτός ἦταν ὁ «μεγάλος ἐλεήμονας» τοῦ Τράχωνα.

Ὅπως ἀφηγοῦνται οἱ παλαιότεροι κάτοικοι τοῦ προαστείου, ἀλλά καί πολλοί Λευκωσιᾶτες, οἱ ὁποῖοι τόν ἐπισκέπτονταν, ἦταν ἀσκητικώτατος καί ἐντελῶς ἀκτιμόνας. Λέγεται δέ ὅτι οὐδέποτε μαγεῖρεψε, ἀλλά ἔτρωγε πάντοτε πρόχειρα καί πολύ λίγο. Πολλές φορές ἀκολουθοῦσε ἕνα ἰδιαίτερα σκληρό πρόγραμμα, μέ αποτέλεσμα τή Μεγάλη Ἑβδομάδα τοῦ 1928 νά ἀσθενήσει, ἀφοῦ δέν εἶχε φάει τίποτα μέχρι τή Μεγάλη Πέμπτη. Κοιμόταν δέ γιά λίγες ὥρες σέ ἕνα πρόχειρο ἀχυρένιο στρῶμα, ἔχοντας γιά προσκέφαλό του μία πέτρα. Τό δέ ὑπόλοιπο τῆς νύχτας συνήθιζε νά ἀγρυπνεῖ στόν ναό τῆς Παναγίας, ὅπου προσευχόταν ἀδιάλειπτα «μέ τά μάτια ὑγρά ἀπό τά δάκρυα τῆς προσευχῆς του» καί νά

15. Τό γεγονός μᾶς ἐξιστόρησαν μοναχές τῆς Μονῆς στά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1980.

ξεκουράζεται, όταν χρειάζοταν, στα στασίδια. Όπως αναφέρεται από αυτούς πού τόν γνώρισαν, οὐδέποτε τόν εἶδε κάποιος ὀργισμένο ἢ τόν ἄκουσε νά πεῖ κακό λόγο γιά ὅποιονδήποτε. Ἦταν δέ τόσο ἀνεξίκακος, ὥστε, ὅταν μιά φορά ἕνας κακοποιός εἰσῆλθε στό μικρό δωματιάκι του μέ σκοπό νά τόν ληστέψει, ὁ Καλλίστρατος δέν ἐνοχλήθηκε καθόλου, ἀλλά τοῦ ὑποδείξει τό σεντούκι, στό ὁποῖο εἶχε μερικά νομίσματα, τά ὁποῖα καί τοῦ ἔδωσε.

Ὁ παπᾶ Καλλίστρατος συνδεόταν μέ τούς ὀνομαστούς ἡσυχαστές μοναχοῦς ἱεροδιάκονο Διονύσιο Χρηστίδη, ἡγούμενο Βαρνάβα καί ἱερομόναχο Κυπριανό τῆς Μονῆς Σταυροβουνίου, στήν ὁποία ἐφιλοξενεῖτο κατά καιρούς καί ἐνισχύετο πνευματικά. Ἀρχικά ὑπῆρχε ἡ ἐντύπωση ὅτι καί ὁ Καλλίστρατος περιλαμβανόταν ἀνάμεσα στούς μοναχοῦς, πού εἶχαν συγκροτήσει τήν πρώτη ἀδελφότητα τῆς Μονῆς, ἀμέσως μετά τήν ἐπαναλειτουργία της, τό 1889¹⁶. Ἡ ἄποψη αὕτη, ὅμως, ἀνασκευάστηκε στή συνέχεια, μετά τή συστηματικότερη μελέτη τῶν πηγῶν τῆς ἐποχῆς. Εἶναι ἀξιοσημεῖωτο ὅτι ὁ παπᾶ Καλλίστρατος συνδεόταν ἐπίσης μέ τή Μονή τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα, στήν ὁποία ἔκαρε μεγαλόσχημους μοναχοῦς τούς τρεῖς κατά σάρκαν ἀδελφούς Στέφανο, Χαρίτωνα καί Βαρνάβα, πού τήν εἶχαν ἐπαναλειτουργήσει τό 1917¹⁷.

Ὁ ταπεινός ἱερομόναχος τοῦ Τράχωνα ἀπεβίωσε στίς 9 Ἰουλίου 1934, σέ ἡλικία ἐβδομήντα δύο χρόνων. Όπως σημείωνε χαρακτηριστικά ἐκκλησιαστικό περιοδικό τῆς ἐποχῆς «ὁ μεταστάς διεκρίνετο διά τόν ἀσκητικό αὐτοῦ βίον, τήν

16. Ἀθανασίου Σταυροβουνιώτου, *Ἱερά Μονή Σταυροβουνίου*, ὅ.π., σ. 47. Βλασίου Σταυροβουνιώτου, *Πατερικόν τῆς νήσου Κύπρου*, Θεσσαλονίκη ³1999, σ. 172-174, ὅπου σέ ἀμφότερα ἀναφέρεται ὅτι ἦταν μεγαλόσχημος μοναχός τῆς Μονῆς Σταυροβουνίου.

17. Μαρτυρία Ἱερομόναχου Γαβριήλ τῆς Μονῆς τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα. Ἐπίσης βλ. Κωσιῆ Κοκκινόφτα, «Τό μοναστήρι τοῦ Ἀποστόλου Βαρνάβα καί ἡ ἐπαναλειτουργία του τό 1917», *Πολίτης*, 11.6.2000.

εὐσέβειαν, τὴν ἀγαθότητα καὶ τὸ μελίχιον τοῦ χαρακτήρος του»¹⁸. Στὸ σκῆνος του ἔφερε τὰ σημάδια ἀπὸ τὸ σχοινί, μέ τὸ ὁποῖο ἦταν ζωσμένος σέ νεαρή ἡλικία καί τῶν ἀλύσεων, πού τὸ ἀντικατέστησε στή συνέχεια χάριν ἀσκήσεως¹⁹. Δέν γνωρίζουμε, ὅμως, ἀν ἐξακολούθησε νά τίς φέρει μέχρι τὸν θάνατό του καί τί ἀπέγιναν, ἢ ἐάν ὁ ἴδιος τίς εἶχε κρύψει προαισθανόμενος τὸ ἐπικείμενο τέλος. Τὴ νεκρώσιμη ἀκολουθία τέλεσε ὁ Ἐξάρχος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἱερώνυμος καί τὸν ἐπικήδειο λόγο ἐκφώνησε ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀστικῆς Σχολῆς Ἁγίου Κασσιανοῦ, Παντελῆς Τσιγκίνης. Τάφηκε στὸ προαύλιο τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τοῦ Τράχωνα,

18. Τὸ περιοδικό τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου «Ἀπόστολος Βαρνάβας» ἀνήγγειλε τὸν θάνατό του σημειώνοντας τὰ ἀκόλουθα: «Τὴν πρωΐαν τῆς παρελθούσης Δευτέρας (9 Ἰουλίου), μετὰ νόσον ὀλιγοήμερον, ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ ἐν ἡλικίᾳ ἑβδομήντα ἐτῶν σεβάσμιος γέρον, ὁ ἱερομόναχος καί πνευματικὸς Καλλίστρατος. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐτελέσθη αὐθημερόν ἐν Τράχωνα, χοροστατοῦντος τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Ἐξάρχου Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Ἱερωνύμου, δαπάναις τῆς Ἐκκλησίας. Κατάλληλον ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ ἐλλογιμώτατος διευθυντὴς τῆς Ἀστικῆς Ἁγίου Κασσιανοῦ κ. Π. Τσιγκίνης, καταθέσας στεφάνους ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ κλήρου Λευκωσίας, τῆς κοινότητος Τράχωνα καί πλείστων εὐσεβῶν Χριστιανῶν. Ὁ μεταστάς διεκρίνετο διὰ τὸν ἀσκητικὸν αὐτοῦ βίον, τὴν εὐσέβειαν, τὴν ἀγαθότητα καί τὸ μελίχιον τοῦ χαρακτήρος του. Δικαίως ὅθεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ ἐπένησε σύμπασα ἡ κοινότης Τράχωνα καί τὸ πλῆθος τῶν εὐσεβῶν Χριστιανῶν, ὅπερ ἐγνώρισε καί ἐξετίμησε τοῦτον ὡς τὸν πνευματικὸν του πατέρα. Ὁ Κύριος ἀναπαῦσαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν σκηναῖς δικαίων». Βλ. Ἱερωνύμου, «Ἁγίου Ἱερομόναχος Καλλίστρατος», *Ἀπόστολος Βαρνάβας* 6(1934)207.

19. Βλ. *Ἐγγραφο* 3.

πού τήν ἐποχή ἐκείνη ἐχρησιμοποιεῖτο καί ὡς κοιμητήριο²⁰.

Σύμφωνα μέ δημοσίευμα κυπριακῆς ἐφημερίδας τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ 1939, οἱ κάτοικοι τῆς κοινότητος τοῦ Τράχωνα κινητοποιήθηκαν μέ προτροπή Σταυροβουνιωτῶν μοναχῶν γιά νά ἐξασφαλίσουν ἀπό τήν Ἀποικιακή Κυβέρνηση

20. Οἱ κυπριακές ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν τόν θάνατό του μέ τά ἀκόλουθα σχόλια: «Ἀπεβίωσεν ἐν Τράχωνα τήν πρωΐαν τῆς παρελθούσης Δευτέρας εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν γνωστός διά τήν ἀγαθότητα του λευΐτης, ὁ Ἱερομόναχος Καλλίστρατος. Ἡ κηδεία του ἔγινεν τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας χοροστατοῦντος τοῦ Ἐξάρχου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Ἱερωνύμου, δαπάνη τῆς ἐκκλησίας. Κατάλληλον ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν ὁ κ. Παντελῆς Τοικκίνης, ὅστις καί κατέθηκεν τούς ἱερούς στεφάνους ἐκ μέρους τοῦ ἱεροῦ κλήρου Λευκωσίας, τῆς κοινότητος Τράχωνα καί ἰδιοτῶν». Βλ. *Ἐλευθερία*, 11.7.1934. «Τήν παρελθοῦσαν Δευτέρα ἀπέθανε εἰς Τράχωνα ἐν ἡλικία 70 ἐτῶν γηραιός λευΐτης, ὁ αἰδεσιμώτατος Ἱερομόναχος Παναγίας Τράχωνα παπᾶ Καλλίστρατος, καί ἐκηδεύθη σεμνοπρεπῶς ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Παναγίας τοῦ χωρίου Τράχωνα, χοροστατοῦντος τοῦ Πανοσιολογιώτατου Ἐξάρχου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Ἱερωνύμου καί παρισταμένου πολλοῦ πλήθους τιμῶντος τήν μνήμην αὐτοῦ». Βλ. *Πρωϊνή*, 11.7.1934. «Μετέστη πρὸς Κύριον κατά τήν πρωΐαν τῆς παρελθούσης Δευτέρας ὁ ἐν Χριστιανικῇ εὐσεβείᾳ καί ἀρετῇ διελθὼν τόν βίον ἐφημέριος τοῦ προαστείου Τράχωνα παπᾶ Καλλίστρατος. Κατά τήν κηδεΐαν του, γενομένην μετὰ σεμνοπρεπείας αὐθημερόν, ἐχοροστάτησεν ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἐξαρχος Ἀρχιεπισκοπῆς κ. Ἱερώνυμος, παρίστατο δέ ἐν πένθει ἡ κοινότης τοῦ προαστείου, ἀποχαιρετήσασα μετὰ λύπης βαθείας τόν εἰς τήν αἰωνίαν μακαριότητα ἀπελθόντα ἀγαθόν καί πρᾶον ἐφημέριον της». Βλ. *Φωνή τῆς Κύπρου*, 14.7.1934. «Ἡ κοινότης Τράχωνα ἐκήδευσεν κατά τήν παρελθοῦσαν Δευτέραν τόν σεβάσμιον ἱερέα της παπᾶ Καλλίστρατον, ὁ ὁποῖος ἦτο πραγματικῶς ὑπεράξιος διά τό ἔργον τοῦ λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου. Τῆς κηδεΐας του προέστη ὁ Πανοσιώτατος Ἐξαρχος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κος Ἱερώνυμος». Βλ. *Νέον Ἔθνος*, 14.7.1934.

ἄδεια ἐκταφῆς τῶν ὀστέων τοῦ «θεωρουμένου ὡς Ἁγίου» ἱερομονάχου²¹. Παρά τῆ ἀναφερόμενη βεβαίωση στό δημοσίευμα, φαίνεται ὅτι τελικά δέν δόθηκε ἡ ἀπαιτούμενη ἄδεια, γι' αὐτό καί στίς 9 Αὐγούστου 1940, μέ νέα ἐπιστολή, πού ὑπέγραψαν ὁ κοινοτάρχης, ὁ ἱερέας καί ὁ πρόεδρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς, ἡ κοινότητα ἔθεσε ξανά στόν διευθυντή τῶν ἱατρικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ νησιοῦ τό ἴδιο αἴτημα. Ὅπως σημειωνόταν χαρακτηριστικά, ὁ ταπεινός ἱερομόναχος «εἶχε φήμη ἁγίου ἐν Λευκωσία καί ὀλοκλήρῳ τῇ νήσῳ», γι' αὐτό καί θά γινόταν ἡ ἀνακομιδή τῶν λειψάνων του σέ ἔνδειξη τιμῆς καί ἀγάπης ἀπό τόν λαό καί τούς

21. «Πληροφορούμεθα ὅτι εἰς τάς κοινοτικές ἀρχάς τοῦ προαστείου Τράχωνα ἐχορηγήθη ὑπό τῆς Κυβερνήσεως ἄδεια ἐκταφῆς τῶν ὀστέων τοῦ πρό τετραετίας ἀποθανόντος ἱερέως τοῦ χωρίου τούτου Παπακαλλιστράτου. Οὗτος εἶχεν ὑπηρετήσει τήν ἐν λόγω κοινότητα ἐπί τριάντα ἔτη, λόγω δέ τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς ἦν διῆγε ἐθεωρεῖτο ὡς Ἁγιος. Διά τήν ἐκταφήν τῶν ὀστέων τοῦ ἐν λόγω ἱερέως ἐνδιεφέρθη ἰδιαιτέρως ἡ Ἀδελφότης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σταυροβουνίου. Τό προσεχές Σάββατον θά γίνῃ ἐν τῷ ναῷ Τράχωνα ὀλονύκτιος ἀγρυπνία, χοροστατοῦντος τοῦ Ἡγουμένου τῆς Μονῆς Σταυροβουνίου, τήν πρωΐαν δέ τῆς ἐπαύριον Κυριακῆς θά γίνῃ παρουσία κυβερνητικοῦ ἱατροῦ, ἡ ἐκταφή τῶν ὀστέων. Ταῦτα θά τοποθετηθοῦν εἰς δύο ἀεροστεγῆ δοχεῖα ἐκ τῶν ὁποίων τό ἕν θά διαφυλάξῃ ἡ Κοινότης Τράχωνα, τό ἕτερον δέ θά κομισθῇ εἰς τήν Μονήν Σταυροβουνίου πρός φύλαξιν». Βλ. Ἀνωνύμου, «Ἐκταφή ὀστέων ἱερέως θεωρουμένου ὡς Ἁγίου», *Ἐλευθερία*, 3.1.1939.

ἐκκλησιαστικούς ἀρχηγούς του²².

Ἡ ἀνακομιδὴ πραγματοποιήθηκε μερικές ἡμέρες ἀργότερα, στίς 18 Αὐγούστου 1940, παρόντων τοῦ Τοποτηρητῆ τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου

22. Ἀρχεῖο Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Βιβλίον ΙΘ΄*. Ἀρχεῖον ἀοιδίμου Λεοντίου (1933-1947), ἀρ. 145. Βλ. Ἔγγραφο 2. Τό γεγονός τῆς ἐπικείμενης ἀνακομιδῆς τῶν ὁσίων τοῦ Καλλιστράτου σημειώθηκε καί στόν τύπο τῆς ἐποχῆς: «Πληροφορούμεθα ὅτι ὑπό τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Ἱατρικῶν Ὑπηρεσιῶν Δόκτορος Νέφφ παρεχωρήθη ἄδεια, ὅπως διενεργηθῆ ἑκταφὴ τῶν λειψάνων τοῦ μακαριστοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου, τοῦ ἐπὶ τριακονταετίαν διατελέσαντος ὡς ἐφημερίου τοῦ χωρίου Τράχωνα καί ἀποθανόντος πρό ἑξαετίας. Ὁ ἱερεὺς οὗτος ἔζησεν ὑποδειγματικόν χριστιανικόν βίον καί θεωρεῖται ὡς ἅγιος. Κατά τὰς αὐτὰς πληροφορίας μας, πρὸς τόν σκοπὸν τοῦτον, τὴν προσεχῆ Κυριακὴν 18ην Αὐγούστου, ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητῆς κ. Λεόντιος θά τελέσῃ τὴν θεῖαν λειτουργίαν καί θά κηρύξῃ τόν θεῖον λόγον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Παναγίας ἐν Τράχωνα. Μετὰ τό τέλος τῆς θείας λειτουργίας θά διενεργηθῆ ἡ ἑκταφὴ τῶν λειψάνων, τὰ ὁποῖα θά ἐνταφιαστοῦν κάτωθεν τῆς Ἀγίας Τραπέζης». Βλ. Ἀνωρύμου, «Ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων ἑνὸς συγχρόνου Ἀγίου», *Ἐλευθερία*, 11.8.1940. «Ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητῆς τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου, προσκληθεὶς θά τελέσῃ αὐριον τὴν θεῖαν λειτουργίαν καί θά κηρύξῃ τόν θεῖον λόγον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ προαστείου Τράχωνα. Μετὰ τὴν θεῖαν λειτουργίαν θά γίνῃ ἡ ἑκταφὴ τῶν ὁσίων τοῦ ἀοιδίμου ἐφημερίου τοῦ ναοῦ Καλλιστράτου πρὸς τόν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐναποτεθοῦν ἐν ἱερῷ τοῦ ναοῦ χώρῳ ἐκ βαθυτάτου σεβασμοῦ τῶν κατοίκων τοῦ προαστείου πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἀξίου καί καλοῦ τούτου ἐφημερίου των». Βλ. *Φωνὴ τῆς Κύπρου*, 17.8.1940.

Λεοντίου καί πλήθους κόσμου²³. Σύμφωνα δέ μέ κάποιες μαρτυρίες παρισταμένων, ἡ ὄλη τελετή συνοδεύτηκε ἀπό εὐωδία, πού περιέβαλε τά λείψανα τοῦ ταπεινοῦ ἱερομόναχου. Στή συνέχεια, τά ὀστᾶ πλύθηκαν μέ νερό καί ἀκολούθως μέ κρασί, ὅπως ὀρίζει ἀρχαία ἐκκλησιαστική παράδοση, καί τοποθετήθηκαν σέ εἰδική λάρνακα

23. «Μετά τήν ὡς ἄνω λειτουργίαν τῆς 18ης Αὐγούστου ἐν Τράχωνα (ὅπου λειτούργησε καί κήρυξε ὁ Τοποτηρητής τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου Λεόντιος) καί ἐν συνεχείᾳ ταύτης, προεξάρχοντας τοῦ Ἁγίου Τοποτηρητοῦ, περιβεβλημένου ἅπασαν τήν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολήν, τῇ συμμετοχῇ πολλοῦ ἱεροῦ κλήρου καί ἐνώπιον ἀπειροπληθοῦς εὐσεβοῦς λαοῦ, ἔλαβε χώραν ἡ τελετή τῆς ἐκταφῆς τῶν λειψάνων τοῦ μακαριστοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου, ἐπί τριακονταετιᾶν μὲν ἱερατεύσαντος ἐν Τράχωνα, πρό ἐξαετίας δέ εἰς τὰς οὐρανίας μεταστάντος μονᾶς καί ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ Τράχωνα ἐνταφιασθέντος, ζήσαντος δέ βίον ἅγιον, κατὰ τήν κοινήν ὁμολογίαν τοῦ λαοῦ. Ἐγένετο δέ αὕτη ὡς ἀκολούθως: Κατὰ τό τέλος τῆς λειτουργίας ἐψάλη ὑπέρ αὐτοῦ ἐπιμνημόσυνος ἀκολουθία πρό δίσκου κολλύβων καί μετ' αὐτήν ὁ Ἅγιος Τοποτηρητής μετέβη εἰς τόν τάφον αὐτοῦ, μετά τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ψαλλομένου κατὰ τήν μετάβασιν τοῦ “αἰωνία ἡ μνήμη”. Ἡ ἐκοκαφή τοῦ τάφου εἶχε ἤδη ἀρχίσει κατὰ τήν διάρκειαν τῆς θείας λειτουργίας καί διεκόπη ὅταν ἐφάνησαν τά ἴχνη φερέτρου, κατὰ τήν διαταγήν, ἣ τις ἐδόθη ὑπό τοῦ Ἁγίου Τοποτηρητοῦ. Συνεχισθείσης νῦν τῆς ἐκοκαφῆς, ἐπί παρουσίᾳ τοῦ Ἁγίου Τοποτηρητοῦ, εὐρέθησαν καί περισυνελέγησαν τά τίμια ὀστᾶ τοῦ μακαρίας μνήμης Καλλιστράτου, ἐπλύθησαν δέ εἶτα ταῦτα δι' ὕδατος, πρὸς καθαρισμόν αὐτῶν ἀπό τοῦ ἐπ' αὐτῶν χρώματος, καί προσέτι δι' οἴνου, συμφώνως πρὸς σχετικὴν ἀρχαίαν παράδοσιν. Ἀκολούθως ὁ Σεβασμώτατος ἀνέγνω ἐπὶ τοῦ τάφου εὐαγγελικὴν περικοπὴν καί εὐχὴν καί μετά τούτου, ψαλλομένου τοῦ “μετά τῶν Ἁγίων ἀνάπαυσον ...”, ἐπανῆλθεν εἰς τόν ἱερόν ναόν, μετά τοῦ ἱεροῦ κλήρου, καί εἰσῆλθεν εἰς τό Ἱερόν. Ἐκεῖ τά λείψανα ἐτέθησαν ἐν εἰδικῇ λάρνακι, τοποθετηθείσῃ ὑπὸ τήν Ἁγίαν Τράπεζαν». Βλ. Ἀωνόμου, «Ἐκταφή τῶν λειψάνων τοῦ μακαρίας μνήμης Ἱερομονάχου Καλλιστράτου», *Ἀπόστολος Βαρνάβας* 1(1940)329-330.

κάτω από την Ἁγία Τράπεζα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Τράχωνα²⁴. Σήμερα, μετά τὴν τουρκικὴ εἰσβολή τοῦ 1974 καί τὴ λεηλασία τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων τῆς κοινότητος ἀπὸ τὰ τουρκικὰ στρατεύματα, εἶναι ἄγνωστο τί ἀπέγιναν²⁵.

24. Ἐκτός ἀπὸ τὸ περιοδικὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου «Ἀπόστολος Βαρνάβας», περιγραφή τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ Καλλιστράτου δημοσίευσε καί ἐφημερίδα τῆς ἐποχῆς: «Ἐγένετο χθές εἰς τὸ χωρίον Τράχωνα ἡ τελετὴ τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ μακαριστοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου, διατελέσαντος ἐπὶ τριακονταετίαν ὡς ἐφημερίου τοῦ ρηθέντος χωρίου. Τῆς τελετῆς προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου κ. Λεόντιος. Κατὰ ταύτην παρέστη πλῆθος κόσμου ἐκ Λευκωσίας, Λάρνακος, Κυρηνείας καί τῶν περιχώρων. Ἡ τελετὴ ἐγένετο ὡς ἀκολούθως: Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θείας λειτουργίας ἤρχισεν ἡ ἐκταφὴ τοῦ τάφου τοῦ μακαριστοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου, ἣτις ἔφθασε μέχρι τοῦ φερέτρου, τοῦ ὁποῦ ὑπῆρχον ἴχνη. Μετὰ τὸ πέρας τῆς λειτουργίας, ἐξῆλθεν ὁ ἱερός κλῆρος μετὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ εἰς τὸν περίβολον τῆς ἐκκλησίας, ὅπου εὐρίσκεται ὁ τάφος τοῦ ἀειμνήστου Καλλιστράτου καί ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ Σεβασμιωτάτου Τοποτηρητοῦ ἐγένετο ἡ ἐκταφὴ τῶν ὀστέων. Ταῦτα ἐπλύθησαν δι' ὕδατος καί ἀφοῦ ἐκαθαρίσθησαν ἀπὸ τὸ χῶμα, ἐπλύθησαν δι' οἴνου, συμφώνως πρὸς τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν. Μετὰ ταῦτα ἐπηκολούθησε τελετὴ, καθ' ἣν ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητὴς ἀνέγνωσεν εὐαγγέλιον καί εὐχὴν καί ἀκολούθως, ψαλλομένου τοῦ «Μετὰ τῶν Ἁγίων κατάταξον Χριστέ», μετεκομίσθησαν τὰ ὀστᾶ ὑπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν ἐντὸς κιβωτίου, τὸ ὁποῖον ἐσφράγισεν ὁ Τοποτηρητὴς. Ἡ ὑπὸ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν τοποθέτησις τῶν ὀστέων τοῦ μακαριστοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου εἶναι τιμὴ ἀπονεμεθεῖσα εἰς ἓνα ἐνάρετον καί ὄσιον κληρικόν, τὸν ὁποῖον ὁ λαὸς ἐσέβeto καί σέβεται ὡς τοιοῦτον». Βλ. Ἀωνύμου, «Ἡ χθεσινὴ τελετὴ τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ Μακαριστοῦ Ἱερομονάχου Καλλιστράτου», *Ἐλευθερία*, 19.8.1940.

25. Γιά τὴ φήμη πού εἶχε ὁ παπᾶ Καλλίστρατος ἀνάμεσα στοὺς κατοίκους τοῦ Τράχωνα καί τὴν τύχη τῶν λειψάνων τοῦ βλ. Κυριάκου Παπαγεωργίου, «Ἡ Παναγία τοῦ Τράχωνα», *Ὁρθόδοξη Μαρτυρία* 33(1991)10-11.

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

1

Μακαριώτατε,

Ὁ μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ ὑποφαινόμενος ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἐκφράσω τῇ ὑμετέρᾳ Μακαριότητι τὰ ἐπόμενα: Πρὸ τεσσάρων περίπου ἐτῶν κατώπιν πολλῶν καὶ διαφόρων δολίων μέσων δακρύων τε καὶ ὑποσχέσεων εἰλικρινῶν, ὅτι διῆθεν θὰ προσπαθῆ μεθ' ἡμῶν εἰς ψυχωφελῆ ἔργα κατώρθωσεν ὁ Πανοσιότατος Ἱερομόναχος Δοσίθεος νὰ εἰσαχθῆ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ Ἀγ. Ἱακώβου ὡς ἐφημέριος καὶ ἐπὶ πληρωμῇ 6 γροσίων δι' ἐκάστην λειτουργίαν. Κατωρθωμένου τοῦ σχεδίου του μόλις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου γέροντος μου καὶ ἤρχισε νὰ πράττη ἔργα ὅπως ἐναντία τῶν ὑποσχέσεων του καὶ ἐπομένως ἀσυγχώρητα δι' ἓνα λειτουργὸν τοῦ ὑψίστου, δηλαδή οὗτος ἔχει τὴν ἐπιθυμίαν Σεβαστέ μοι Μακαριώτατε, νὰ προσκαλῆ ὑποκείμενα τῶν κατωτάτων στρομάτων τῆς πόλεως μας καὶ νὰ συνευθημῆ μετ' αὐτῶν μέχρι ἀναισθησίας οὐδαμῶς φρονῶν τὸν σκοπὸν (ὄν) εἰσήχθει ἐν τῷ ἐν λόγῳ Μοναστηρίῳ. Μὴ ἀρκουμένου δὲ εἰς τὴν ἐν κρεπάλῃ καὶ μέθῃ διαγωγὴν του συμβουλεύει τοὺς συνδαιτημόνας του νὰ μὲ φοβερίζουσιν καὶ νὰ μὲ πιέζουν διὰ διαφόρων ὕβρεων ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ ἀποχωρισθῶ τοῦ Μοναστηρίου, ἐπιτύχει δὲ τὴν διεύθυνσιν τούτου, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ ἐποφθαλμιεῖ καὶ τοιοῦτοτρόπως δυνηθῆ νὰ φέρῃ εἰς ἔκβασιν ἀφόβως τὰς εἰς ἀσέλγειαν διαθέσεις του.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου γέροντός μου ἀνέλαβον ἐγὼ τὴν Διεύθυνσιν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς μακαρίτιδος καὶ σεβαστῆς Ἰουλιανῆς καὶ ἐπειδὴ ὁ εἰρημένος Ἱερομόναχος διάγει βίον ὅπως ἐπαχθεῖ ἀδυνατεῖ φαίνεται νὰ ἐξοικονομεῖτε ἐκ τῶν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας ἀπολαβῶν του, μοῦ κάμνει τὴν ἐξῆς κατάχρησιν, προσπαθῆ καὶ εὕρισκει τοὺς ἐωρταστάς ὅπως καὶ ὑπ' αὐτῶν λάβῃ τὰ λειτουργικά του καὶ διὰ τοῦ τρόπου του μοῦ καθυστερεῖ τὰ μέσα διὰ τὴν ἀγορὰν τῶν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀναγκαιούντων.

Τελευτῶν παρακαλῶ θερμῶς τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα ὅπως σκευφθῆ ἐπιμελῶς, καὶ ἐπενεργήσῃ εἰς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ δι' οὗ ἰδρύθη τό περί οὗ ὁ λόγος κατάστημα.

Λευκωσία, τῇ 30 Δεκεμβρίου 1895.

Διατελῶ εὐπειθές τέκνον τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος,

Καλλίστρατος Χατζῆ Χριστοδούλου Μοναχός.

Ἀρχεῖο Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, Βιβλίον ΛΑ΄ . Γενικά Ἐκκλησιαστικά καὶ ἰδία τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Θρόνου ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Σωφρονίου 1865-1900. Τοπικά ἢ καὶ κοινοτικά, ἀρ. 198.

2

Πρὸς τὸν Ἐντιμον Κύριον Διευθυντὴν τῶν Ἱατρικῶν Ὑπηρεσιῶν Κύπρου,

Ἐνταῦθα.

Ἐντιμε Κύριε,

Ἐπάρχει εἰς τόν περίβολον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ χωρίου Τράχωνα ὁ τάφος τοῦ ἀειμνήστου ἱερέως Καλλιστράτου, ὁ ὁποῖος ἔχει φήμην ἁγίου ἐν Λευκωσίᾳ καί ὀλοκλήρῳ τῇ νήσῳ. Κατ' ἀπαίτησιν τῶν Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν θά κάμωμεν τήν ἐκταφήν τῶν λειψάνων τοῦ ἁγίου τούτου ἀνθρώπου, τόν ὁποῖον καί οἱ Ἐκκλησιαστικοί ἡμῶν Ἀρχηγοί σέβονται ὡς τοιοῦτον.

Ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητής τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Μητροπολίτης Πάφου Κος Λεόντιος θά λειτουργήσῃ τήν ἡμέραν τῆς ἐκταφῆς μεά πολλῶν κληρικῶν καί μοναχῶν καί θά εὐλογήσῃ τήν ἐκταφήν τῶν λειψάνων τοῦ ἱεροῦ Καλλιστράτου. Ὁ Σεβασμιώτατος Τοποτηρητής Κος Λεόντιος ἐδήλωσεν εἰς ἡμᾶς, ὅτι πρέπει νά παρακαλέσωμεν τήν Ἐμετέραν Ἐντιμότητα νά διατάξῃ νά μὴ περιβρέξωσι μέ οἰονδήποτε φάρμακον, πρὸς ἀπολύμανσίν, τὰ ὀστᾶ τοῦ ἁγίου Καλλιστράτου, διότι τοῦτο θίγει τό θρησκευτικόν αἶσθημα τῶν χριστιανῶν ἡμῶν καί ἐλπίζει ὁ Σεβασμιώτατος ὅτι θά διατάξῃτε τοιοῦτοτρόπως. Ἐχομεν δέ λόγους ὅτι θά διατάξῃτε οὕτω, ἀφοῦ μάλιστα ὁ νεκρός οὗτος ἐτάφη πρὸς ἕξ (6) ἐτῶν καί πλέον καί τό λείψανον αὐτοῦ θά εἶναι ἤδη μόνον καθαρά ὀστᾶ.

Κάμνομεν λοιπόν αἴτησιν νά ἐπιτραπῇ ἡ ἐκταφή τῶν ὀστῶν καί ἡ κατάθεσις αὐτῶν ἐντός τοῦ ἱεροῦ τοῦ ναοῦ Τράχωνα, καί παρακαλοῦμεν νά δώσητε τήν ἄδειαν μέχρι τῆς Δευτέρας, διότι ὁ Ἐπίσκοπος δύναται νά λειτουργήσῃ ἐν τῇ κοινότητι ἡμῶν τήν Κυριακὴν, 18 Αὐγούστου, καί κατόπιν θά ἀναχωρήσῃ. Διά τοῦτο καί πάλιν παρακαλοῦμεν νά διατάξῃτε νά δοθῇ ἡ ἄδεια ταχέως διὰ νά δυνηθῶμεν νά κάμωμεν τὰς ἀναγκαίας διευθετήσεις μέχρι τῆς ἐρχομένης Κυριακῆς.

Διατελοῦμεν ταπεινοὶ θεράποντες.

Ὁ Μουκτάρης (ὑπογραφή δυσανάγνωστη). Ὁ Ἱερεὺς Παπᾶ Γεώργιος Χατζῆ Χριστοδούλου. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπείας Σάββας Χατζῆ Γεωργίου.

Ἐν Τράχωνα, τῇ 9 Αὐγούστου 1940.

Ἀρχεῖο Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Βιβλίον ΙΘ'*. Ἀρχεῖον ἀοιδίου Λεοντίου (1933-1947), ἀρ. 145.

3

ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΑΣ ΜΝΗΜΗΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΥ

Ἐνεφανίσθη τῇ 9 Αὐγούστου 1940.

Ἀριθ. Πρωτ. 212. Φάκελλος Θ'.

Ὁ Ἱερομόναχος Καλλίστρατος ἐγεννήθη ἐν Λευκωσίᾳ, ἐν τῇ ἐνορίᾳ Ἁγίου Λουκά, τό 1862. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἐκαλοῦντο Χριστόδουλος καί Παναγιώτα. Ἀπέκτησαν οὗτοι πέντε υἱούς καί μίαν θυγατέρα. Ὁ Καλλίστρατος ἦτο ὁ

τριτότοκος υἱός αὐτῶν καί ἐκαλεῖτο κατά κόσμον Λουκᾶς. Οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἦσαν εὐσεβέστατοι καί παρά τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅστις ἦτο πρωτοψάλτης ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἁγίου Λουκᾶ, ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα.

Ἐν ἡλικίᾳ περίπου 18 ἐτῶν εἰσηλθεν εἰς τὴν νῦν διαλελυμένην Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰακώβου ἐν Λευκωσίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἔμεινεν ἐπὶ τινα ἔτη μετὰ τοῦ Γέροντος αὐτοῦ Ἀγιορείτου μοναχοῦ Καλλιστράτου. Δύο ἔτη μετὰ τὴν εἴσοδον αὐτοῦ εἰς τὴν ἐν λόγῳ Μονὴν περιεβλήθη τό μοναχικόν ἔνδυμα, ἐκάρη ὑπὸ τοῦ Γέροντος αὐτοῦ μοναχός καί μετωνομάσθη, κατά τό μοναχικόν ἔθος, Καλλίστρατος. Τό 1889 ἔλαβε παρά τοῦ Γέροντος αὐτοῦ τό μέγα μοναχικόν σχῆμα. Μετὰ τόν θάνατον τό Γέροντος αὐτοῦ (1893) παρέμεινεν ἐπὶ ἓν ἔτι ἔτος ἐν τῇ Μονῇ, ἀκολούθως, δ' ἐπανῆλθεν εἰς τόν πατρικόν οἶκον. Διαμείνας ὀλίγους μῆνας ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ, μετέβη εἰς τὴν παρά τὴν Λευκωσίαν Ἁγίαν Παρασκευὴν καί ἐμόνασεν ἐν αὐτῇ. Ἐνοκηψάσης ἐπιδημίας εὐλογίας, ἣ Ἀρχιεπισκοπή μετέτρεψε τὴν Ἁγίαν Παρασκευὴν εἰς νοσοκομεῖον. Τοῦτο ἠνάγκασε τόν Καλλίστρατον νά ἐπανέλθῃ πάλιν εἰς τόν πατρικόν αὐτοῦ οἶκον, ὅθεν μετὰ τινα χρόνον μετέβη εἰς τόν Ἁγιον Γεώργιον τῆς Ἀθαλάσσης, ἔνθα παρέμεινεν ἐπὶ δύο περίπου ἔτη.

Ὁ ἀείμνηστος Κιτίου Κύριλλος (ὁ κατόπιν Ἀρχιεπίσκοπος Κύριλλος ὁ Β΄) ἐζήτησεν αὐτόν καί ἐχειροτόνησε διάκονον διὰ τὴν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Κοντοῦ. Κενωθείσης τῆς θέσεως ἐφημερίου ἐν Τράχωνα, ὁ Κύριλλος ὁ Β΄, ὡς Τοποτηρητῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐχειροτόνησεν αὐτόν τό 1905 ἱερέα καί ἔστειλεν αὐτόν ὡς ἐφημέριον εἰς Τράχωναν, ὅπου παρέμεινεν μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, συμβάντος τῇ 9 Ἰουλίου 1934.

Ὁ κόσμος περιέβαλλε τόν μακαριστόν Καλλίστρατον διὰ μεγάλου σεβασμοῦ. Ὁ τέως ἄγνωστος Τράχωνας ἀπό τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ἐκεῖ ὡς ἐφημερίου ἔγινε πασίγνωστος. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἦτο ἀληθῆς χριστιανικὴ ζωὴ, πλήρης εὐαγγελικῶν ἀρετῶν. Ἦτο ὅλως ἀκτήμων, οὐδέν εἶχεν ἴδιον, πᾶν ὅτι ἐλάμβανε, χρήματα ἢ πράγματα, διεμοίραζεν εἰς τοὺς πτωχοὺς. Μεμαρτυρημένα γεγονότα δεικνύουσιν αὐτόν σπάνιον παράδειγμα εὐσπλάγχχνου καί φιλελεήμονος ἀνθρώπου, σπάνιον παράδειγμα ἀνθρώπου ἀγαπῶντος καί συμπαθοῦντος τοὺς πτωχοὺς καί πάσχοντας, δίδοντας ὑπὲρ αὐτῶν τὰ πάντα καί χάριν αὐτῶν ὑποβαλλομένου εἰς πάντα κόπον καί πᾶσαν θυσίαν. Τὰς δύο ἀρετάς, τὴν ἀκτημοσύνην καί τὴν ἐλεημοσύνην, ἤσκησε μέχρι τοῦ ἐσχάτου δυνατοῦ ὁρίου. Ἦτο ἄκακος, ἀόργητος, πάντοτε ἡσυχος καί γαλήνιος, ὑβριζόμενος ἐγέλα. Ἔζη ἀσκητικώτατα, σπανίως ἐκοιμᾶτο ἐπὶ στρώματος. Καί τοῦτο δ' ἦτο ἀχύρινον καί κατεσχισμένον. Τό δέ προσκέφαλον αὐτοῦ ἦτο πάντοτε μία πέτρα. Ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον δέ διενυκτέρευεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, προσευχόμενος καί ἀναπαυόμενος ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὰ στασίδια. Ἡ τροφή αὐτοῦ ἦτο κατά τό πλεῖστον ξηροφαγία, συνέβη δ' ἐξ εὐλαβείας νά μείνῃ ἄσιτος ἐπὶ ἡμέρας. Καθ' ὅλην τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα τοῦ 1928 ἔφαγε μόνον τὴν Μεγάλην Πέμπτην, ἐκ τούτου δέ ἠσθένησε σοβαρῶς. Ἡ πραγματικὴ αὐτοῦ τροφή ἦτο ἡ ἀδιάκοπος προσευχή, ἡμέρας τε καί νυκτός.

Προσκαλούμενος ἵνα ἀναγνώσῃ εὐχὴν εἰς ἀσθενεῖς, ὄχι μόνον δέν ἐλάμβανε χρήματα παρ' αὐτῶν, ἀλλά καί κρυφίως ἔθετε χρήματα ὑπό τό προσκέφαλον αὐτῶν. Πολλοί πάσχοντες ἀπό ἐρυσίπολας(;), ἐθεραπεύθησαν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν εὐχῶν ὑπ' αὐτοῦ. Ἐπίσης πολλοί ὑποφέροντες ἀπό πονοκέφαλον ἀνεκουφίσθησαν ἀμέσως, ἀφοῦ ἀνέγνωσεν ἐπ' αὐτῶν εὐχάς. Κατὰ τὰς ἀνομβρίας δέ ἐτέλει συχνάκις ἀγιασμόν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καί περιτρέχων τοὺς ἀγρούς ἐρράντιζεν αὐτοὺς διὰ τοῦ ἀγιασμοῦ.

Πολλὰ ἐπεισόδια δεικνύουσι τὴν ἀληθῆ χριστιανικὴν αὐτοῦ διάθεσιν. Θὰ ἀναφέρωμεν ἓν μαρτυροῦν περὶ αὐτῆς εὐγλώττως. Νύκτα τινα κακοποιός τις εἰσῆλθεν εἰς τό δωμάτιον αὐτοῦ καί ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ μετ' ἀπειλῶν χρήματα. Ὁ μέγας χριστιανός, χωρὶς νά ταραχθῆ ποσῶς, ἔδειξεν εἰς αὐτόν τό σεντοῦκι του καί τοῦ εἶπεν: Ἔχει ἐκεῖ μερικά σελίνια· πάρε τα. Βραδύτερον ἀνεκοίνωσεν τὰ περὶ τούτου εἰς ἔμπιστον αὐτοῦ πρόσωπον.

Γεγονότα ἐξηκριβωμένα μαρτυροῦσιν, ὅτι ὁ μακαρίτης Ἱερομόναχος Καλλίστρατος ἐκοσμεῖτο ἐπίσης διὰ προγνωστικοῦ χαρίσματος καί διὰ τοῦ χαρίσματος τῆς γνώσεως καί αἰσθήσεως πράξεων ἀγνώστων καί μυστικῶν. Ἐφερὲν ἀπό νεότητος αὐτοῦ κατὰ σάρκα περὶ τὴν ὄσφύν αὐτοῦ περισφίγγον αὐτόν σκληρόν σχοινίον, βραδύτερον δ' ἀντ' αὐτοῦ ἔφερὲν ἄλυσιν, ὁμοίως περισφίγγουσαν αὐτόν, πρὸς σωματικὴν αὐτοῦ ταλαιπωρίαν καί ἀποφυγὴν τῶν πειρασμῶν, ἵνα γένηται δόκιμος κατὰ Χριστόν.

Ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ λαοῦ ὁ ἀείμνηστος καί τρισμακάριστος Ἱερομόναχος Καλλίστρατος ὑπῆρξεν ἅγιος ἄνθρωπος καί ὡς κατακλείς τοῦ συντόμου βίου αὐτοῦ ἔστω ἡ ἀκόλουθος σοβαρά περὶ αὐτοῦ δήλωσις προσώπου σεβαστοῦ καί ἀξιοπίστου: Ὅμιλῶ ἐν συνειδήσει· καθ' ὅλην μου τὴν ζωὴν δέν ἐγνώρισα καλλίτερον κατὰ τὴν εὐσέβειαν καί τὴν ἀρετὴν μοναχόν, πιστότερον μαθητὴν τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὸν βίον καί τό ἦθος μεταξὺ τῶν κληρικῶν.

Ἄρχεῖο Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου, *Βιβλίον ΙΘ'*. Ἄρχεῖον ἀοιδίου Λεοντίου (1933-1947), ἀρ. 145α.

Δημοσιεύτηκε στὸν τόμο τῆς Μητρόπολης Κιτίου: *Ἐκκλησιαστικός Κήρυκας*, τόμ. 8 (Λάρνακα 2002), σ. 85-107.